

Kainuun hyvinvointialueen

Kameravalvonnan ohje

Sisällys

Johdanto	3
Kameravalvonnassa käsitellään henkilötietoa	3
Kameravalvonnan suunnittelu	4
Kameravalvontajärjestelmän hankinnassa huomiotavaa	5
Kameravalvonnasta syntyneiden tallenteiden käyttö	6
Käyttöoikeudet	6
Säilytysaika ja suojaaminen	7
Käytön valvonta ja tallenteiden luovuttaminen	7
Rekisteröidyn oikeudet	8
Liite 1. Kameravalvontaan liittyvä lainsäädäntö	9

Laatija	riskienhallinta- ja turvallisuusjohtaja	14.5.2025	versio 1.0
Asiatarkastus	tietoturvapäälikkö	16.5.2025	Hyväksytty
Asiatarkastus	tietosuojapäällikkö	16.5.2025	Hyväksytty
Käsittely	Tietoturva- ja tietosuojatyöryhmä	28.5.2025	Hyväksytty
Käsittely	Yhteistyötoimikunta	18.6.2025	

Johdanto

Kainuun hyvinvointialueella toteutetaan kameravalvontaa useissa kohteissa, kuten rakennuksissa, piha-alueilla ja toimitiloissa. Kameravalvonnan tarkoituksena on varmistaa henkilöstön ja asiakkaiden turvallisuus, omaisuuden suojaaminen sekä ilkvallan ja vahingontekojen ennaltaehkäisy ja tutkinta. Kameravalvonnan sisältämä henkilötietojen käsittely voi perustua lakisääteiseen tehtävään (Laki kuluttajatuotteiden turvallisuudesta 184/2025), Työturvallisuuslaki (738/2002), Järjestyslaki 612/2003, Laki yksityisyyden suojasta työelämässä 759/2004 tai yleiseen etuun (GDPR art 6, k1, ak e, TSL 4§).

Kameravalvonnassa käsitellään henkilötietoa

Tietosuoja-valtuutettu on linjannut ohjeessaan, että vain tallennetusta kuvasta muodostuu henkilörekisteri. Tietosuoja-asetusta sovelletaan kuitenkin henkilötiedon käsittelyyn riippumatta siitä, muodostuuko käsiteltävästä henkilötiedosta rekisteri. Vaikka kameravalvonnassa katseltaisi vain ajantasaista, tallentamatonta kuvaa, on siinäkin tapauksessa kyse henkilötietojen käsittelystä, jolle tulee olla laillinen peruste. Kameravalvontaa tulee käsitellä kuten mitä tahansa muuta tietojärjestelmää, johon tallennetaan henkilötietoja. Koska ennalta on mahdotonta sanoa, mitä tietoa tallenteille kertyy, tulee valvontakameratallenteita käsitellä sen oletuksen mukaan, että ne sisältävät erityisiä henkilötietoryhmiä ja salassa pidettäviä henkilötietoja.

Kameravalvonnan rekisterinpitäjänä toimii se taho, jonka toimintaa ja tarpeita kameravalvonta tukee. Valvonnan tarve voi perustua esimerkiksi henkilöstön tai asiakkaiden turvallisuuden varmistamiseen, jolloin rekisterinpitäjä on kyseisen palvelun kokonaisuudesta vastaava taho. Valvonnan järjestämisen tekninen vastuu voi olla ulkoistettu. Rekisterinpitäjä on vastuussa siitä, että kerättyjä henkilötietoja käsitellään asianmukaisesti ja ennalta nimettyjen tahojen toimesta. Rekisterinpitäjä varmistaa myös, että henkilötietoja käsittelevät tahot ovat asianmukaisesti ohjeistettu ja koulutettu. Rekisterinpitäjän edustaja vastaa rekistereiden ylläpidosta ja asiakkaan tiedonsaannin turvaamisesta.

Yleisen tietosuoja-asetuksen mukaan henkilötietoa ovat kaikki tunnistettavaan henkilöön liittyvä tieto. Näin ollen tallennettu kuva tai ääni rinnastetaan asetuksessa tarkoitettuun henkilötietoon. Kameravalvonnasta on laadittava tietosuojaseloste rekisteröidyn informoimiseksi. Siitä on ilmettävä rekisterinpitäjän nimi ja yhteystiedot, henkilötietojen käsittelyn tarkoitus ja se, mihin tietoja säännönmukaisesti luovutetaan. Lisäksi selosteessa on kerrottava tallenteiden säilytysaika, suojauskeinot yleisellä tasolla sekä rekisteröidyn oikeudet. Rekisterinpitäjän on pidettävä seloste jokaisen saatavilla toimipaikassa ja/tai verkkosivuilla. Velvollisuudesta voidaan poiketa erityistapauksessa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vuoksi sekä silloin, kun se on välttämätöntä rikosten ehkäisemiseksi tai selvittämiseksi. Informoinnista poikkeaminen edellyttää aina

vaikutusten arviointia (DPIA), joka tulee toteuttaa yhteistyössä tietosuojavastaavan kanssa.

Kameravalvonnan suunnittelu

Kameravalvonnan järjestämisestä säädetään laissa yksityisyyden suojasta työelämässä (759/2004). Sen mukaan työnantaja saa harjoittaa kameravalvontaa käytössään olevissa tiloissa:

- työntekijöiden ja muiden tiloissa oleskelevien henkilökohtaisen turvallisuuden varmistamiseksi,
- omaisuuden suojaamiseksi,
- tuotantoprosessien asianmukaisen toiminnan valvomiseksi sekä
- turvallisuutta, omaisuutta tai tuotantoprosessia vaarantavien tilanteiden ennaltaehkäisemiseksi tai selvittämiseksi.
- Hoidollisissa tiloissa ja sosiaalihuollon asiakastiloissa, esimerkiksi odotustilassa, yksikön sisäkäytävällä ja yhteisissä tiloissa, vastaanotto- tai potilashuoneessa ja erityistarkkailutilassa kuvataan vain erikseen harkiten potilaan tai asiakkaan turvallisuuden varmistamiseksi. Tällöin kameravalvonta suojaa myös henkilökunnan, potilaan tai asiakkaan oikeusturvaa, ja käsittelyperusteina ovat rekisterinpitäjän lakisääteinen velvoite ja elintärkeiden etujen suojaaminen. Kuvayhteys sammutetaan, kun valvontaan ei ole tarvetta. Osassa hoidollisia tai asiakastiloja käsittely perustuu rekisteröidyn yksilöityyn ja nimenomaiseen potilas-, asiakas- tai muihin asiakirjoihin merkittyyn suostumukseen.

Kameravalvontaa ei kuitenkaan saa käyttää:

- tietyn työntekijän tai tiettyjen työntekijöiden tarkkailuun työpaikalla,
- käymälässä, pukeutumistilassa tai muussa vastaavassa paikassa tai muissa henkilöstötiloissa taikka
- työntekijöiden henkilökohtaiseen käyttöön osoitetussa työhuoneessa.
- Työnantaja voi kuitenkin kohdentaa kameravalvonnan tiettyyn työpisteeseen, jossa työntekijöitä työskentelee, jos tarkkailu on välttämätöntä:
- työntekijän työhön liittyvän ilmeisen väkivallan uhkan tai hänen turvallisuudelleen tai terveydelleen ilmeisen haitan tai vaaran ehkäisemiseksi,
- omaisuuteen kohdistuvien rikosten estämiseksi ja selvittämiseksi, jos työntekijän tehtävän olennaisena osana on käsitellä arvoltaan tai laadultaan merkittävää omaisuutta, kuten rahaa, arvopapereita tai arvoesineitä tai
- työntekijän etujen ja oikeuksien varmistamiseksi, jos kameravalvonta perustuu tarkkailun kohteeksi tulevan työntekijän pyyntöön ja asiasta on sovittu työnantajan ja työntekijän välillä.

Kameravalvonnan on oltava mahdollisimman avointa ja työnantajan on kameravalvontaa suunnitellessaan ja toteuttaessaan pidettävä huolta seuraavasta:

- Ennen kameravalvonnan käyttöönottamista selvitetään työntekijöiden yksityisyyteen vähemmän puuttuvien muiden keinojen käyttämahdollisuudet.
- Työntekijän yksityisyyteen ei puututa enempää kuin on välttämätöntä toimenpiteiden tarkoituksen saavuttamiseksi.
- Valvonnalla saatujen henkilöitä koskevien tallenteiden käsittelyyn sovelletaan tietosuoja-asetuksen säädöksiä rekisteröidyn oikeuksista
- Tallenteita käytetään vain niihin tarkoituksiin, joita varten tarkkailua on suoritettu.
- Työntekijöille tiedotetaan yhteistoiminta- tai kuulemismenettelyn jälkeen kameravalvonnan alkamisesta, toteuttamisesta ja siitä, miten ja missä tilanteissa tallenteita käytetään, sekä kameroiden sijainnista, jos ne on kohdennettu työpisteisiin, joissa työskentelee työntekijöitä.
- Kameravalvonnasta ja sen toteuttamistavasta ilmoitetaan näkyvällä tavalla niissä tiloissa, joihin kamerat on sijoitettu.

Työnantajalla on kuitenkin em. huolimatta oikeus käyttää tallenteita:

- palvelussuhteen päättämisen perusteen toteennäyttämiseksi,
- naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetussa laissa tarkoitetun häirinnän tai ahdistelun taikka työturvallisuuslaissa tarkoitetun häirinnän ja epäasiallisen käytöksen selvittämiseksi ja toteennäyttämiseksi,
- työtapaturman tai muun työturvallisuuslaissa tarkoitettua vaaraa tai uhkaa aiheuttaneen tilanteen selvittämiseksi.

Kameravalvontajärjestelmän hankinnassa huomioitavaa

Hankittaessa kameravalvontajärjestelmää on varmistettava, että järjestelmä täyttää teknisen tietoturvan vähimmäisvaatimukset. Näitä ovat mm. riittävät käyttöoikeushallinnan toiminnallisuudet, käytön ja katselun lokitus, turvallinen tiedonsiirto, turvallinen tallennustila sekä säilytysajan hallintamahdollisuus. Lisäksi toimittajan kanssa on laadittava sopimusliite henkilötietojen käsittelystä. Mikäli palveluntarjoajan tarkoitus on katsella valvontakameran kuvaa osana turvallisuuspalvelua, on edellisten lisäksi varmistuttava, että palveluntarjoajan henkilöstöllä on riittävä pätevyys vartiointialalla.

Mikäli hankittavan kameravalvontajärjestelmän valvonta kohdistuu asiakkaisiin tai työntekijöihin, tehdään sille tietosuojavaikutusten arviointi (DPIA) yhteistyössä tietosuojavastaavan kanssa. Tietosuojavaikutusten arviointia päivitetään oleellisten muutoksien yhteydessä.

Kameravalvonnasta syntyneiden tallenteiden käyttö

Koska tallenteet muodostavat henkilörekisterin, joka sisältää henkilötietoja, mahdollisesti arkaluontoisia henkilötietoja, on tallenteiden käyttö, esim. katselu henkilötietojen käsittelyä. Tallenteiden käyttöä koskevat siis tietosuoja-asetuksen periaatteet ja asetuksessa kuvatut vastuut ja velvoitteet. Tallenteille tallentuneita henkilötietoja on käsiteltävä, kuten arkaluontoisia henkilötietoja tulee käsitellä.

Tallenteita tulee käyttää vain niihin tarkoituksiin, joita varten valvontaa on suoritettu.

Tallenteen katseluun ja luovuttamiseen tulee käsittelyyn oikeutetun pyytää suostumus Kainuun hyvinvointialueen riskienhallinta- ja turvallisuusjohtajalta. Suostumus haetaan sähköpostitse, jossa ilmenee ainakin pyynnön esittäjä, valvottu kohde, ajanjakso jolta tallenne halutaan sekä tallenteen käyttötarkoitus. Luovutetun tallenteen tietoturvallisesta säilytyksestä ja hävittämisestä käyttötarkoituksen päätyttyä vastaa pyynnön tehnyt. Tallenteita saa katsoa vain tietosuojaselosteeseen kirjattuihin tarkoituksiin. Jos tallenne katsotaan tai luovutetaan, dokumentoidaan toimenpide katseluun ja luovuttamiseen oikeutetun toimesta kiinteistöpalveluiden turvatekniikan hallinnoimaan asiakirjaan.

- Tallenteita saa katsoa vain erikseen nimetyt henkilöt, joilla on käyttäjätunnukset, ohjeistus ja koulutus järjestelmän käyttöön. Tallenteen katseluun ja käsittelyyn oikeutettuja ovat nimetyt kiinteistöpalveluiden turvatekniikan sekä turvallisuuspalveluiden koulutuksen saanut henkilöstö.
- Tallenteita katsottaessa on pidettävä huoli, etteivät ylimääräiset henkilöt näe tallenteita
- Rekisterinpitäjän edustaja vastaa siitä, että tallenteita katsottaessa, paikalla on vain asianmukaiset henkilöt.
- Henkilöitä, jotka käsittelevät tallenteita sitoo vaitiolovelvollisuus tallenteista saamistaan tiedoista.
- Suositeltavaa on, että tallennetta katsottaessa läsnä olisivat ainakin rekisterinpitäjää edustava henkilö, järjestelmän vastuhenkilö sekä henkilöstöä tai työsuojelua edustava henkilö, jos tallenne koskee työntekijää. Tallenteen katselutilaisuudessa voi olla läsnä myös tietosuojavastaava.

Käyttöoikeudet

Kameravalvontajärjestelmään tulee olla käyttöoikeudet vain rajatulla joukolla ihmisiä, joille järjestelmän käyttö työtehtävien puolesta kuuluu. Käyttöoikeudet ovat henkilökohtaisia.

Esihenkilö määrittelee järjestelmään käyttöoikeudet. Käyttöoikeuksien hakeminen ja antaminen on tehtävä aina kirjallisesti hyvinvointialueen tekniselle ylläpitäjälle. Teknisen ylläpitäjän kanssa on sopimuksessa määritettävä, kuka saa pyytää uusia käyttöoikeuksia tai muutoksia.

Säilytysaika ja suojaaminen

Tallenteet on tarkoituksenmukaista poistaa palvelimelta mahdollisimman nopeasti, viimeistään 30 vuorokauden kuluessa. Poikkeuksellisesti tallenteita voi säilyttää pidempään, mikäli tallennetta tarvitaan kesken olevan asian selvittämiseksi tai jos siihen on muu erityinen syy. Mahdolliseen esitutkintaan tai muuhun tutkintaan liittyvää materiaalia saa tarvittaessa säilyttää pidempäänkin.

Rekisterinpitäjän on dokumentoitava järjestelmästä seuraavat seikat:

- Mihin kohteisiin kamerat kuvaavat
- Kuinka pitkään kuvat säilyvät keskimäärin tallentimella
- Tallentavatko kamerat koko ajan, erillisestä ohjauksesta, liikkeestä
- Mihin formaattiin ja tallennusvälineelle tallenteet saadaan tallennettua (esim. MP4, AVI, MOV, FLV, WMV ja CD/DVD-levy, USB-tikku yms.)
- Kuka osaa tallentaa materiaalin järjestelmästä

Tallenteet on suojattava siten, että asiaton ja oikeudeton käyttö on estetty. Kun tieto on käsitelty ja säilytetty määritellyn ajan, on tieto hävitettävä. Erityisen syyn vuoksi mahdolliset tallennetut tulosteet ja tallenteet on hävitettävä niiden käytyä tarpeettomiksi. Vanhoja tallentimia hävitettäessä on kovalevyjen tietosisältö tuhottava asianmukaisesti.

Käytön valvonta ja tallenteiden luovuttaminen

Työnantaja sekä Kainuun hyvinvointialueen tietosuojavastaava valvovat kameravalvontajärjestelmän hallinnointia ja käyttöä osana sisäistä valvontaa. Kameravalvonnan järjestelmistä on voitava jälkikäteen selvittää, kuka tallennetta on katsonut tai luovuttanut. Lokitietoja ei pidä voida muuttaa jälkikäteen.

Viranomaisille luovutetuista tallenteista ja niiden käyttämisestä vastaa asianomainen viranomainen. Vartioimistehtävissä havaituista rikoksista ja niissä epäillyiksi tai syylliseksi todetuista henkilöistä ei saa muodostaa omia rekistereitä. Sen sijaan esitutkintaviranomaisille voi sovittuja tietojenvaihtokanavia pitkin lähettää vihjeitä havaituista rikoksista. Tämän jälkeen esitutkintaviranomainen informoi parhaaksi katsomallaan tavalla muita toimijoita rikoksen vaarasta.

Lähtökohtaisesti valvontakameramateriaalia saa luovuttaa vain järjestelmän tietosuojaselosteen mukaisiin tarkoituksiin. Materiaalia luovutettaessa on noudatettava turvallisia tiedonkäsittely- ja siirtotapoja. Käytännössä luovuttaminen tapahtuu viranomaisen lähettämän suojatun linkin kautta. Luovutus ja luovutettu tieto dokumentoidaan tallenteen katseluun ja luovuttamiseen oikeutetun toimesta kiinteistöpalveluiden turvatekniikan hallinnoimaan asiakirjaan.

Luovutusdokumentoinnin tarkoitus on tukea hyvää tiedonhallintatapaa. Poliisin tai muun viranomaisen suorittama esitutkinta on yleisin syy materiaalin luovutukseen. Rikostutkinnassa materiaalin luovutus kannattaa toteuttaa esitutkintaviranomaisten, kuten poliisin, kautta. Jos materiaalia luovutetaan, kannattaa se vastuukysymysten välttämiseksi dokumentoida. Luovutuksen yhteydessä on tarkastettava vastaanottavan virkamiehen virkamerkki.

Esitutkintaa suorittava viranomainen päättää, käytetäänkö sille luovutettua materiaalia esimerkiksi tiedottamisen yhteydessä. Tarvittaessa tallennemateriaalin luovuttaja voi kieltää materiaaliilta muun kuin rikostutkintaan liittyvän käytön tekijänoikeuslain (404/1961) 49a §:n perusteella. Näin voidaan estää sellaisen tiedon julkaiseminen, jota rekisterinpitäjä ei halua julkaistavaksi.

Rekisteröidyn oikeudet

Rekisteröidyllä on oikeus saada tietää, onko hänestä tallennettu tietoja ja mahdollisesti edelleen mitä tietoja hänestä on tallennettu. Tietopyyntö tehdään sitä varten laaditulla lomakkeella ja toimitetaan allekirjoituksella varustettuna Kainuun hyvinvointialueen kirjaamoon. Rekisteröidyllä voi olla käsittelytarkoituksesta riippuen myös muita oikeuksia. Oikeudet ja tietopyyntöprosessi on kuvattu hyvinvointialueen verkkosivuilla [Rekisteröidyn oikeudet | Kainuun hyvinvointialue](#)

Kameravalvontaan kohdistuvan tietopyynnön esittäjän on annettava tarkka ajankohta ja tarvittaessa liitettävä pyyntöön esim. valokuva rekisteröidystä tai muita hänen tunnistamistaan helpottavia tietoja. Tietopyyntöön vastaaminen ei saa vaarantaa kolmannen osapuolen oikeuksia eli kuvassa mahdollisesti näkyviä muita henkilöitä ei voi pyytäjälle näyttää. Mikäli rekisterinpitäjä kieltäytyy tietojen antamisesta lainmukaisella perusteella, on vastaus annettava kirjallisesti. Rekisteröity voi saattaa asian tietosuojavaltuutetun ratkaistavaksi.

Liite 1. Kameravalvontaan liittyvä lainsäädäntö

Kameravalvonnasta ja tallenteiden käsittelystä säädetään laeilla.

Rikoslaissa (39/1889) kameravalvontaa koskevat säädökset ovat 24 luvussa, jossa säädetään yksityisyyden, rauhan ja kunnian loukkaamisesta. Kameravalvonnalla voidaan syyllistyä lähinnä salakatseluun ja yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämiseen, mutta salakatselua pohdittaessa on huomioitava koti- ja julkisrauhan lainsäädännöllinen piiri. Lisäksi kameravalvontaan voidaan soveltaa rikoslain lukua 38 tieto- ja viestintärikoksista ja lukua 47 työrikoksista.

Salakatselu

Salakatseluun syyllistyy rikoslain 24 luvun 6 §:n mukaan henkilö, joka oikeudettomasti teknisellä laitteella katselee tai kuvaa kotirauhan suojaamassa paikassa, käymälässä, pukeutumistilassa tai muussa vastaavassa paikassa oleskelevaa henkilöä. Lisäksi salakatseluun voi syyllistyä kuvaamalla julkisrauhan suojaamassa paikassa oleskelevaa henkilöä tämän yksityisyyttä loukaten. Julkisrauhan suojaamia paikkoja ovat esimerkiksi aidatut yleisöltä suljetut rakennukset, huoneistot tai aidatut piha-alueet.

Salakatselussa rangaistavaa on erityisesti katseleminen ja kuvaaminen teknisellä laitteella. Teknisillä laitteilla tarkoitetaan yleensä kiikareita, kameroita, videokameroita tai näihin rinnastettavia laitteita. Ollakseen rangaistavaa katselun onkin tapahduttava oikeudettomasti ja samalla tarkkailtavan yksityisyyttä loukaten. Rangaistavaa ei tietenkään ole lain suojaamassa paikassa oikeudettomasti oleskelevan tunkeilijan tarkkailu. Oikeudetonta tarkkailu ei ole silloin, kun siihen on saatu tarkkailtavan suostumus.

Sen seikan tallentaminen, mikä olisi muutoinkin omin silmin nähtävissä, ei oikeuta katseluun tai kuvaamiseen suojatulla alueella. Normaalia ja avointa kameravalvontaa, jossa tarkkailtavat joutuvat valvonnan kohteeksi vain ohimennen siihen varautuen, ei yleensä pidetä yksityisyyttä loukkaavana. Tosin tiettyjen henkilöiden pitkäaikainen tarkkailu esimerkiksi työpaikalla, voi olla yksityisyyttä loukkaavaa ja siten rangaistavaa salakatselua.

Salakatselusäännöksessä on selkeästi erotettavissa kotirauhan suojaamat paikat ja muut tilat, kuten yleisöltä suljetut julkisrauhan suojaamat rakennukset ja tilat. Vaikka laissa mainitaan erityisesti käymälät ja pukeutumistilat, muita vastaavia paikkoja ovat esimerkiksi suihkuhuoneet ja saunat. Tällaisissa paikoissa käyvä luonnollisesti olettaa olevansa turvassa ulkopuolisten katseilta

tai ainakin kuvaamiselta, koska paikoissa harrastetaan intiimejä yksityisyyteen kuuluvia toimia.

Salakatselun ja oikeudettoman kameravalvonnan kohteena voi olla vain joku ihminen. Pelkän tilan, eläinten, esineiden, rakennusten tai muun ympäristön katseleminen tai kuvaaminen ei ole salakatseluna rangaistavaa. Kuvaaminen voi olla valokuvaamisen kaltaista, tietyn hetken kuvaamista, tai luonteeltaan jatkuvaa videokameralla kuvaamista. Kuvaamista voi olla kaikkien sellaisten tekniikoiden käyttäminen, joilla informaatiota tallennetaan tai siirretään tallennettavaksi niin, että se voidaan myöhemmin saattaa kuvan muotoon.

Kameran sijainnilla tai tarkkailun suorittamispaikalla ei ole merkitystä. Salakatselusäännös kieltää teknisellä laitteella tapahtuvan, yksityisen tai julkisen kotirauhan piirissä luvallisesti oleskelevan henkilön luvattoman katselun tai kuvaamisen. Säännöksen mukaan rangaistavaan tekoon syyllistyy siis kameraa käyttävä henkilö eli kameravalvonnan käyttäjä. Salakatselun ja -kuuntelun valmistelu on säädetty rikoslain 24 luvun 7 §:ssä rangaistavaksi.

Yksityiselämää loukkaavan tiedon levittäminen

Rikoslain 24 luvun 8 §:ssä säädetään yksityiselämää loukkaavasta tiedon levittämisestä. Siinä loukkaavan tiedon levittämiseen syyllistyy se, *”joka oikeudettomasti joukkotiedostusvälinettä käyttämällä tai muutoin toimittamalla lukuisten ihmisten saataville toisen yksityiselämää koskevan tiedon, vihjauksen tai kuvan siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai kärsimystä loukatulle taikka häneen kohdistuvaa halveksuntaa”*.

Huomioitavaa on, ettei yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämisenä pidetä vastaavien tietojen levittämistä julkisuuden henkilöstä, jos esittäminen on tarpeen yhteiskunnallisesti merkittävän asian käsittelemiseksi tai henkilön toiminnan arvioimiseksi mainitussa tehtävässä.

Valvontakameroita käytettäessä yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämiseen voi syyllistyä lähinnä levittämällä salakatselulla tuotettuja kuvia tai videoita. Levittäminen voi tapahtua esimerkiksi internetin yhteisöpalveluiden kautta tai reaaliaikaisen katselumahdollisuuden tuottamisena ja jakamisena. Huomioitavaa on, että tunnusmerkistön täyttääkseen materiaalin pitää sisältää yksityiselämää koskevaa tietoa. Tietyissä tapauksissa rikoslain kunnianloukkaus voi tulla myös kysymykseen. Yksilöiden on hyväksyttävä julkisilla paikoilla erilainen tarkkailu kuin kotonaan. Avointa kameravalvontaa, jonka kohteeksi henkilöt joutuvat satunnaisesti julkisilla paikoilla, ei pidetä yksityisyyttä loukkaavana.

Yksityisyyden suoja työelämässä

Laki yksityisyyden suojasta työelämässä (759/2004) ja siihen liittyvät yhteistoimintalain säännökset säätelevät kameravalvonnan käyttöä työpaikoilla ja virastoissa. Lainsäädännön taustalla on tarve parantaa työntekijöiden yksityisyyden suojaa. Tietosuoja-asetuksessa ei oteta yleisesti kantaa työelämän tietosuojaan, vaan kokonaisuudesta säädetään kansallisella lailla tietosuojasta ja edelleen erityislainsäädännöllä. Työnantajan toteuttama kameravalvonta voi perustua esimerkiksi oikeutettuun etuun (omaisuuden suoja, työturvallisuus) tai yleiseen etuun (julkisten paikkojen turvallisuus).

Yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 7 luvun 24 §:n rangaistussäännöksen mukaan kameravalvonnan toteuttamisen tai avoimuuden säännöksiin rikkomisesta voidaan tuomita sakkorangaistus. Rankaiseminen edellyttää kuitenkin tahallisuutta tai törkeää huolimattomuutta. Lisäksi kameravalvonnan kohdalla rikoslaissa oleva salakatselusäännös voi tulla sovellettavaksi. Laki yhteistoiminnasta yrityksissä (334/2007) velvoittaa työnantajan käsittelemään yhteistoimintamenettelyissä työntekijöihin kohdistuvan kameravalvonnan, kulunvalvonnan ja muun teknisin menetelmin tapahtuvan valvonnan. Menettelyssä on käytävä läpi valvonnan tarkoitus, käyttöönotto ja niissä käytettävät menetelmät.

Yhteistoimintalakia sovelletaan yleensä yrityksissä, joissa työskentelee vähintään 30 ihmistä. Muissa kuin yhteistoimintalainsäädännön piiriin kuuluvissa yrityksissä ja yhteisöissä työnantajan on ennen päätöksentekoa varattava työntekijöille tai heidän edustajilleen tilaisuus tulla kuulluksi. Yhteistoiminta- tai kuulemismenettelyn jälkeen työnantajan on määriteltävä valvonnan tarkoitus ja menetelmät sekä tiedotettava niistä työntekijöille.

Työturvallisuus

Työturvallisuuslain (788/2002) 5 luvun 27 §:n mukaan *”työssä, johon liittyy ilmeinen väkivallan uhka, työ ja työolosuhteet on järjestettävä siten, että väkivallan uhka ja väkivaltatilanteet ehkäistään mahdollisuuksien mukaan ennakolta”*.

Lain mukaan työpaikalla on oltava väkivallan uhan ja konkreettisen väkivallan torjumiseen soveltuvat turvallisuusjärjestelyt ja laitteet sekä mahdollisuus avun hälyttämiseen. Tarvittaessa työnantajan on myös tarkistettava erilaisten turvallisuuteen liittyvien laitteiden toimivuus.

Valvontakameroilla välitettävä reaaliaikainen kuva on usein yksi työturvallisuuskeino esimerkiksi poliisilaitoksissa, vankiloissa, ravintoloissa ja terveydenhuoltoalan kohteissa. Myös hallituksen esityksessä eduskunnalle työturvallisuuslaiksi mainitaan yhtenä mahdollisena turvajärjestelynä kameravalvonta (HE 59/2002). Käytännössä kameravalvonta liittyy kiinteästi

työturvallisuuteen ainakin silloin, kun kameran tuottaman kuvan perusteella tehdään ratkaisu jonkin tilan turvallisuudesta. Näin voi olla esimerkiksi silloin, kun johonkin tilaan mennään kameran tuottaman informaation perusteella.

Työturvallisuuslain vastaisista laiminlyönneistä voidaan rangaista joko työturvallisuuslain 8 luvun 63 §:n työturvallisuusrikkomuksena tai rikoslain 47 luvun 1 §:n mukaan työturvallisuusrikoksena. Rikoslain mukaisesti työturvallisuusrikoksesta voidaan tuomita työnantaja tai sen edustaja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta jättää noudattamatta työturvallisuusmääräyksiä ja työsuojelun edellytyksiä työpaikalla. Näin ollen työpaikan turvajärjestelyissä keskeisessä asemassa olevan kamerajärjestelmän huollon laiminlyöminen voisi joissakin tapauksissa olla rangaistavaa. Työturvallisuusrikoksesta voidaan tuomita sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Tietosuoja

Lähes kaikki kameravalvontajärjestelmät keräävät tai tallentavat tietoja, ja näin ollen ne kuuluvat yleisen tietosuoja-asetuksen piiriin. Tietosuojavaikuttetun kannan mukaan tallennettu kuva tai ääni rinnastetaan asetuksessa tarkoitettuun henkilötietoon. Tallennetuista kuvista syntyy henkilörekisteri, eikä tallenteiden säilytysajalla ole vaikutusta asetuksen sovellettavuuteen.

Tietosuoja-asetuksen mukaan rekisterinpitäjän on informoitava rekisteröityä henkilötietojen käsittelytoimista. Informoinnista on ilmentävä rekisterinpitäjän nimi ja yhteystiedot, henkilötietojen käsittelyn tarkoitus ja se, mihin tietoja säännönmukaisesti luovutetaan. Lähtökohtaisesti rekisterinpitäjän on pidettävä tietosuojaseloste jokaisen saatavilla.

Velvollisuudesta voidaan kameravalvonnan kannalta poiketa kuitenkin valtion turvallisuuden, puolustuksen tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vuoksi sekä silloin, jos se on välttämätöntä rikosten ehkäisemiseksi tai selvittämiseksi.

Kameravalvonnan edellytyksenä on, että sen tulee olla henkilötietoa käsittelevän toiminnan kannalta asiallisesti perusteltua. Asetus edellyttää kameravalvonnasta ilmoittamista, koska ihmisten tulee tietää kameravalvonnasta voidakseen varautua siihen. Säännös perustuu siihen, että rekisterinpitäjällä on velvollisuus ilmoittaa rekisteröitävälle häntä koskevien tietojen keräämisestä. Ilmoituksesta olisi syytä näkyä myös, tallentaako kameravalvontajärjestelmä.

Tietosuojaselosteen on oltava tarkkailtavien saatavilla. Siitä tulee ilmetä kameravalvonnan perustiedot ja vastuuhenkilöt. Kameravalvontaa toteutettaessa on myös otettava huomioon säännökset tietojen suojaamis- ja hävittämisvelvollisuudesta.

Rikoslain 38 luvun 9 §:ssä säädetään tietosuoja rikoksesta, johon voi syyllistyä käsittelemällä tietosuojalainsäädännön vastaisesti henkilötietoja. Rangaistavaa on esimerkiksi henkilötietojen käsittely tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta ilman henkilötietojen käyttötarkoitussidonnaisuutta. Tällöin vaaditaan kuitenkin, että teko loukkaa rekisteröidyn yksityisyyden suojaa tai aiheuttaa hänelle olennaista haittaa tai muuta vahinkoa.

Tietosuoja-asetus antaa kansalliselle tietosuojaviranomaiselle mahdollisuuden puuttua asetuksen vastaisiin käsittelytoimiin ohjeilla, huomautuksilla, käsittelykiellolla tai sakoilla.

Valvontakameroita käytettäessä rangaistavaa voi olla lähinnä se, että kuvattavaa ei ole informoitu hänen oikeuksistaan, kameravalvonnasta on jätetty ilmoittamatta tai tietoja on käsitelty virheellisesti esim. katsottu asiattomasti, tallennetta on katsonut henkilö, jolla ei ole oikeutta tai vaitiolovelvollisuutta on rikottu.

Rikkomuksen täyttymiseen vaaditaan kuitenkin, että teko vaarantaa rekisteröidyn yksityisyyden suojaa tai hänen oikeuksiaan. Tallenteita tulee käsitellä asiallisesti ja laiminlyöntejä välttää, jotta rekisterinpitäjän julkisuuskuva ei vahingoitu. Vaikka tapauskohtaisen selvittelyn jälkeen rikosoikeudellisia seurauksia ei tulisikaan, voi henkilötietojen käsittelijä joutua muuten vastuuseen rikkomuksesta. Esimerkiksi irtisanominen tai työsuhteen purkaminen voi tulla kyseeseen, jos rekisterinpitäjä tulkitsee, että henkilötietoja käsittelevä on laiminlyönyt velvollisuutensa.

Lakeja, joissa käsitellään kameravalvontaan ja henkilötietojen käsittelyyn liittyviä seikkoja:

- Laki yksityisyyden suojasta työelämässä (759/2004) 4 §, 16 17 §, 21§ ja 24 §
- Yleinen tietosuoja-asetus (679/2016)
- Tietosuojalaki (1050/2018)
- Rikoslaki (39/1889), luvut 24, 38, 47
- Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista (1085/2015) 8-9 §§, 14 §, 33-34 §§
- TTL työturvallisuuslaki (738/2002) 27 § ja 63 §